

Sälja väv	21
Draga kavle	22
Spänna kyrka	23
Köpa fågel	24
Räv och gås	25
Smida varmt	26
Sissla barnsöl	27
Sörja Mali=Sörja mormor	28
Tända ljuset	29
Datten	30
Räkneramsa	32
Borra gulläpple	33
Ramsa	3 5
Rita streck	36
Pjaska	37
Sätta rovor	38

Olav
Ståthörs led.
Räppelinge m.

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Sagesman. Fru Blomquist född i Bergdala i Räpp-
linge socken. Far var från Ryssby i Småland och min mor från
Emm egendom i Småland. De gifte sig 1851.

ACC. NR. 2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Öland Upptecknat av: C.W. von Sydow
Härad: Stämma Adress: Lund
Socken: Räpplinge Berättat av Fru Blomquist
Uppteckningsår: 1922. Född år i Bergdala i Räpplinge
s:n.

1

Uppteckningen rör Att slippa maran.

Man skulle ställa sina skor mellan stolen,
som man lagt sina kläder på, och sängen. Då kunde hon inte kom-
ma.

Om tranan.

Man lade lite mossa i en korg och hängde den i ett träd i trädgården. Så skulle man lägga sig vid dagsljus. Spjället skulle stå öppet, så att tranan skulle kunna komma in och se att vi sov, för eljest fick vi inga ägg. Så lade tranan ägg i korgen. Den, som vaknade först, skulle springa ut efter korgen, men fick inte se i den, förrän hon hade kommit in. Då hade tranan lagt mossan över äggen. Ägg med ritningar.

Den, som kom sist i säng kallades för hornas. Vi räknade så: Förste störst, andre grann, tredje le, fjärde silverske, femte gullsked, sjätte hornas.

Ibland sa vi fjärde lärd, femte sämst. Detta användes när som helst, ej bara på tranedagen.

Vi hade en jungfru från Öland, som aldrig

2185

LUNDS UNIV. }
FOLKMINNES-
ARKIV

hade hört talas om att tranan la ägg. Vi la ett till henne ock-
så, och hon trodde, att det var tranan, tills fadern sa till henne,
att det var frun och hon frågade. Hon var då 14 år.

3

2185

LUNDS UNIV
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Bröd.

Mor sa att bröd bakat i adventsvatten skulle hålla sig till påsk.

Då mor bakade före jul, lade hon brödet i mjöl eller i mjölsäcken, för att det skulle hålla sig länge.

Fint rågmjöl kallades hemma för finmalet.

2185

LUNDS UNIV. 5
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Förning.

Mor berättade, att de skulle ha risgryns-
gröt till förning. De hällde opp gröten i kaffekoppar, och där
fick den stå och stelna, sen välvdes den opp i en kopparbunke,
så att det tornades upp som ett berg. Sen slog man kanel och
socker på.

2185

LUNDS UNIV. 6
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Tag en annan.

Man kan också sjunga:

Vet inte du att jag är gifter

" " " " " har man

" " " " han heter Peter

" " " " " är grann

Tro ja, trallala.....

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV. 7
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Skifta makar.

Det är förmodligen det samma som "Tag
en annan." Man står par om par i en ring. En udde skall ta en.
Så byts de vid. Man sjunger: "Tag en annan, tag en annan, som jag,
som jag. Hej lustigt, hopp lustigt, var gläder som jag!"
Gick det långsamt sjöng man: "Udden står och sover, hej falleralla"

" " " " " "

Och udden han är dummer
han söker bara gummor
Och udden han är kvicker
han söker bara flicker
Spring fortare, spring fortare
gör du som jag o.s.v."

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Väga salt.

Two persons turn their backs to each other
and take armlocks and lift each other alternately.

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV[?]
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Mala salt.

Två hålla varandra i händerna och lutar
tillbaka och snurra runt.

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV.¹⁰
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Vända pannkaka.

Man tar varandra i händerna och svänger
armarna över huvudena och vänder sig runt, den ena medsols och
den andra motsols.

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Låna eld.

Man sitter på stolar, en stol mindre än antalet på dem, som är med. Udden går omkring med en käpp, stöter i golvet och säger: "Låna, låna eld." "Gå till grannen", svarar man. Så skall de byta plats under tiden och udden försöker då få en plats. Den, som då blir utan, får gå nästa gång.

2185

LUNDS UNIV/2
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Mussla skor.

Man sitter på golvet i en ring nära
intill varandra med knäna lyfta. Skon musslas under knäna. En
står mitt på golvet och försöker få fatt i skon.

2185

LUNDS UNIV.¹³
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Gå på stång.

Man gick balansgång på en stång, och man skulle se, vem som kunde gå de flesta gångerna fram och tillbaka utan att falla ner.

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

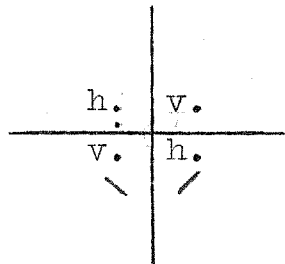
Ta upp fyrkar. (Ta upp en päng.)

En slant lägges på golvet. Man lägger sig ner, stående på armarna och skall böja ned huvudet och ta pängen med munnen.

Skriv endast på denna sida!

Hoppa krysse eller skinkompass.

Man sitter i ett kors eller lägger två käppar i kors. Man dansar så att den ena foten är alltid i en av de bakre rutorna och man flyttar fötterna växelvis framåt snett. Så sjunger man: "Den som skall dansa skinkompass, han skall vara tämmeligen lätt. Ett, två, tre, fyra eller fem, skinkompass han kommer väl igen." Man försökte dansa det flere gånger utan att röra vid käpparna.

Draga hanskar.

Händerna läggs på varandra och den unders-
ta drar ut sin hand och lägger den överst. Man räknar därvid till
20 och den, som får 20 blir kung eller drottning. Och så hälsar
alla de andra i tur och ordning på den: "Jag hälsar drottningen
(Konungen) , som för mig sitter." Så svarar drottningen: "Vad vill
du av mig begära?" - "Den ringaste tjänst jag nånsin kan få."
Så hittar drottningen på något, som de skall gå åstad och göra.

2185

LUNDS UNIV. 7
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Gömma nyckel (söka skatt?)

Något föremål gömmas. Man frågar: "Står den, ligger den eller hänger den?" Det måste den, som har gömt det, säga. Sen får man söka och kommer man nära, så säger den, som gömt det: "Det bränns."

Skriv endast på denna sida!

Gömma ringen.

En sitter på understol. En annan går med ringen runt om till alla de lekande och säger: "Gömma, gömma ringen, låt ingen se den." Till slut säger han till den på understol: "Vem har ringen, jag eller någon annan?" Så gissar den. Är det fel, säger man: "Nu har du ätit upp ett kålfat." Kan den gissa, så skall den, som har gömt ringen gifta bort honom. De går då bort i ett hörn, och så ger den, som gömde ringen ett namn på en gosse (flicka). När de kommer tillbaka, säger den, som gömde ringen: "Jag har giftat bort min leksyster väl och inte illa, i morn kommer prosten och prästen med kringkodda hästar och kör öster och väster, norr och sør, men allra mest på Storgatan, (Den, som skulle gissas, måste bo då på Storgatan.) upp och ner." Så skulle de andra gissa vilken gosse hon hade fått. Den, som hade gissat,

2185

skulle sen gå med ringen, och den, som hade gått med ringen,
skulle sitta på understol.

LUNDS UNIV.^{19.}
FOLKMINNES-
ARKIV

19

2185

LUNDS UNIV.²⁰
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Min fru skickade dig en penning.

En kommer och säger: "Min fru skickade dig en penning. Du får köpa vad du vill så när som svart, vitt, ja eller nej." Sedan hon gått till alla, kommer hon tillbaka och frågar: "Vad köpte du för din penning?" Då får de säga vad de köpte. Så frågar hon närmare om saken för att locka dem att säga något av de fyra orden (svart, vitt, ja eller nej). Säger de det, får de ge pant.

Sälja väv.

En kommer och frågar: "Vill du köpa väv?"

"Ja." - "Hur många alnar?" - "(Ngt tal)!" Så räknar hon opp det och säger: "När jag kommer tillbaka och vill ha min betalning, så får du varken skratta, gråta, låta eller visa tänderna utan du skall göra så här." (och visar någon åtbörd, olika till var och en, som är med.) Så går hon och kommer tillbaka och säger: "Nu vill jag ha min betalning." Då gör den, hon vänder sig till, så som hon har visat. Då skall hon med alla möjliga frågor försöka få den att skratta eller ge något ljud ifrån sig. Gör de det, skall de ge pant. Sen få de göra skäl för panterna.

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Draga kavle.

TVÅ sätter sig på golvet med fötterna mot varandra. Så tar de varandra i händerna och försöka dra upp varandra.

Skriv endast på denna sida!

Spänna kyrka.

1/En skulle lägga ansiktet i knät på en annan, så skulle de, som var bakom, slå till där bak, och så skulle den gissa, vem det var. Gissade han rätt, så fick den, som hade slagit, ligga.

2/Två pojkar ställde sig mot varandra. Den ena stod på händer och knän. Den, som var mitt emot, stod med ändan i vädret. Bakom honom stod två med en tredje hållen i händer och fötter. Med honom (hans ända) slog de till den, som stod, så han kultade över den mitt emot honom liggande. (Detta sista användes i Oskarshamns läroverk på det sättet, att den, som hålles i armar och ben, slås mot ett träd. Det kallas då att skriva in honom. Varje nykommen behandlas på det viset.)

2185

LUNDS UNIV.²⁴
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Köpa fågel.

En är köpare, en säljare, de övriga fåglar inne i ett bo. "Finns det några fåglar i dag?" - "Ja, det finns det." - "Finns någon (hök)?" - "Ja." Då ska höken springa ut och köparen skall springa efter. Säljaren har gett varje fågel ett fågelnamn. När köparen nämner namnet på en fågel, så springer den ut, och köparen skall försöka ta den. Så fortsätter det, tills han har tagit alla.

Räv och gås.

En är räv, en är gåsnor med alla sina ungar i en lång rad bakom. "Goddag! Är räven hemma i dag?"-"Ja." "Vad gör han då?" - "Han sitter på en sten och knaprar på sina ben, men han väntar sig färskt till kvällen." - "Vad skall det bli?" - "Du och dina ungar." Så far han upp och försöker ta ungarna. Gåsen får inte skuffa undan räven utan bara ställa sig i vägen med utbredda armar. Den, som först blev tagen, blev sen räv.

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Smida varmt.

Att smi användes särskilt, om det var kallt, "smi så blir ni varma."

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV²⁷
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Sisslas barnsöl.

En skulle ligga över ett par stolar och föreställde barnet och hade hela munnen full med vatten, så mycket den kunde få rum med. Så kom en in och sa, att hon skulle vara med på barnsölet. "Då vill du väl se barnet först, här ligger det." Då gick hon fram och tittade. Då sprutade den vattnet på henne.

2185

LUNDS UNIV.²⁸
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Sörja Mali=Sörja mormor.

Två skulle sitta på var sin stol och lämna mellan sig så mycket rum som till en stol. Så skulle de bre en schal ut mellan, så att tomrummet inte syntes. Så kom den som skulle vara med och sörja mormor. "Var så god och sitt", sa de. Så skulle hon sätta sig emellan dem, men då steg de andra upp, så att den föll i golvet.

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

Tända ljuset.

Två ligger på knä mot varandra, med höger hand håller de upp vänster fot. Så har de var sitt ljus i handen, den enes är tänd. Så skall den ene tända sitt ljus på den andres.

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV³⁰
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Datten.

Då man skulle räkna ut, vem som skulle
vara datten, använde man "räkna till datten":

- 1/ Annika Drannika Södervalén
Heckla Väckla Domare
Kung Karl General
Gick igenom silversal
Åtta dagar före jul
Stod Annika Drannika brud.

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2/ Erika Desika
Jockom Tockom
Benike Maka
Maka med tå
Tilleri tippom
Jonas borg
Extra lara
Kajsa Sara
Häck väck
Vällingsäck
Ut med dig
Din länge man.

3/ Apala misala
misinka miso
sebedei sebedo
Extra lara etc.

I stället för redan
säger man honge.
"Har du honge gjort det?"

31

2185

LUNDS UNIV.⁷²
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Räkneramsa.

- 1 och 2 - bad mig gå
- 3 och 4 - hysta vi lyra
- 5 och 6 - vattna vi gäss
- 7 och 8 - gå vi till Lotta
- 9 och 10 - slipa vi lie
- 11 och 12 - slo vi näsan i golv
- 13 och 14 - plocka vi hjortron
- 15 och 16 - vattna vi hästar
- 17 och 18 - gå vi på gatan
- 19 och 20 - gå vi i byn och lära alla barn ljuga.

Skriv endast på denna sida!

Borra gulläpple.

Man knyter händerna och sätter dem på varandra. Så borrar man med fingret i den översta och kastar där den och säger; "Borre, borre gulläpple, kast bort." Så gör man med alla händerna. Sen frågar man:

- "Vem tog äpplet?" - "Under kvarnen."
" " kvarnen?" - "Malte mjöl."
" " mjölet?" - "Bakte en kaka."
" " kakan?" - "Skjut in i ugnen."
" " ugnen?" - "Elden brann."
" " elden?" - "Vattnet släckte."
" " vattnet?" - "Oxen drack."
" " oxen?" - "Skumpade åt skogen."
" " skogen?" - "Yxan bet."

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Vem tog yxan?" - "Smen smidde."

" " smen?" - "Han gick över åkrar och ängar
och sådde korn, råg, vete, havre och sa:" King, kong, den som ta-
lar först, får ett kol i munnen." Så satt man tyst, så länge
det gick.

34

2185

LUNDS UNIV.⁷¹
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Ramsa.

A b c d katta for på sne
Mor kokte te, ja fick inget me
Ja fick smaka käppen i stället för mors te.

2185

LUNDS UNIV.⁷⁶
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Rita streck.

Man ritade streck och sa: "Vill du,
vill du, vill du, vill du med mig ut på ängen gå.
Ja men, ja men, ja men, ja men, ja men trettio streck här skola
stå. //

Skriv endast på denna sida!

2185

LUNDS UNIV.⁷²
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Pjaska.

Man skulle ha 5 stenar eller kulor i handen. Man satte pekfingret mot marken och öppnade handen, så att stenarna föllo ned. Sen tog man en i handen, kastade upp den och skulle ta en sten från marken, innan man tog den uppkastade stenen. Det var sen flera turer. Varje tur hade sitt särskilda namn.

2185

LUNDS UNIV.³⁸
FOLKMINNES-
ARKIV

38

Sätta rovor

säger man om den, som faller kull baklänges.

Skriv endast på denna sida!